

ВИДАВНИЦТВО, 2012. –386 с.

З. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: Автореферат. – К.: Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006.– 17 с.

РИЗИКОСТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ІНДИКАТОРИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ДІАГНОСТИКА

*С.Ю. Кулакова, к.е.н., доцент кафедри
економіки підприємства та управління персоналом,
К.О. Касмініна, студентка,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава*

Особливістю підприємницької діяльності є наявність широкого кола підприємницьких ризиків, породжуваних невизначеністю підприємницького середовища. У ринковій економіці цільовою установкою, стимулом підприємницької діяльності є отримання прибутку, прагнення до досягнення його максимальної величини в конкретних умовах господарювання. Неможливість безризикового ведення підприємницької діяльності вимагає від суб'єктів підприємництва постійного обліку можливих наслідків прийнятих рішень. Дані рішення мають розглядатися з точки зору впливу сукупності ризиків, супутніх підприємницької діяльності, що потребує вироблення в процесі управління заходів, спрямованих на запобігання та зниження найбільш небезпечних ризиків. Наразі не існує достатньо розробленого і певною мірою універсального механізму управління господарськими ризиками, що спонукає кожний суб'єкт господарювання розробляти та застосовувати індивідуальний комплекс заходів мінімізації впливу ризиків. Таким чином виникає нова економічна категорія як ризикостійкість.

В економічній літературі ризикостійкість підприємства розглядається як складова загальної стійкості підприємства, інтегральна характеристика підприємства як відкритої соціально-економічної системи, що характеризує загальні можливості ефективного, рівноважного та безперебійного функціонування підприємства, протистояння ризикам всупереч їхньому негативному впливу.

Ризикостійкість підприємства визначається за двома важливими параметрами: вірогідністю виникнення ризикової ситуації на підприємстві та рівнем компетентності персоналу та підприємства у вирішенні проблем протистояння ризику та забезпечення реалізації стратегії стійкого розвитку.

Ризикостійкість господарюючого суб'єкта відносно тісно пов'язана з його фінансовою стійкістю та продуктивністю сукупних витрат, які, у свою чергу, залежать від співвідношення власного і позикового капіталу, ліквідності майна, організаційних аспектів діяльності, технологічного рівня і продуктивності ресурсів, вміння підприємця управляти внутрішніми і зовнішніми ризиками

(таблиця 1).

В сучасній економічній літературі сформовано декілька напрямів щодо діагностики рівня ризикостійкості підприємства. Спільним для більшості із них є оцінка на початкових етапах показників ризику за окремими складовими чи характеристиками діяльності підприємства; розрахунок рівня ризикостійкості з використанням інтегральних показників та надання якісної інтерпретації отриманим значенням коефіцієнта ризикостійкості на основі поділу інтервалу його можливих значень на декілька проміжків.

Таблиця 1 – Визначення понять ризикостійкості, ризикоемності, їх окремі прояви

Показник	Економічний зміст показника	Індикатор
1. Ризикостійкість	Ступінь покриття власними коштами вартості ризиків	Величина власних коштів в розрахунку на одиницю вартості ризиків (покриває вартість ризиків) в умовах конкретного виду діяльності
1.1. Гранично можлива ризикостійкість		Повне покриття вартості ризиків всіма наявними в розпорядженні господарюючого суб'єкта ресурсів (всі активи)
1.2. Гранично допустима ризикостійкість		Повне покриття вартості ризиків допустимим обсягом власних коштів, якою господарюючий суб'єкт готовий виправдано ризикувати
2. Ризикоемність або рівень ризиків	Зважування вартості ризиків в обсязі власних коштів підприємства	Показник, зворотний ризикостійкості
2.1. Гранично можлива ризикоемність		Рівновага вартості ризиків і обсягу сукупних ресурсів (активів)
2.2. Гранично допустима ризикоемність		Повна відповідність вартості ризиків допустимої і направленої на ризик частини власних коштів підприємства

Одним з найбільш перспективних напрямків діагностики ризикостійкості є застосування апарату нечіткої логіки. Доцільність застосування даного підходу обумовлено тим, що сучасне моделювання базується на комп'ютерних моделях, які дозволяють визначити вплив значної кількості зовнішніх та

внутрішніх факторів на існуючий та майбутній стан суб'єкта дослідження. Але при розробці моделей слід усвідомлювати, що ключовими елементами для оцінки й моделювання повинні стати не конкретні числа (чинники, параметри), а певні нечіткі множини, оскільки саме нечітка логіка є найважливішою особливістю людського мислення, саме нечітка логіка характеризує здатність людини узагальнювати інформацію та виділяти головні її особливості необхідні для прийняття важливих підприємницьких рішень. Неврахування цього факту для створення моделей діагностики ризикостійкості підприємства обумовило недоліки сучасних методів прийняття підприємницьких рішень щодо забезпечення стійкого розвитку підприємства. Використання апарату нечіткої логіки, дозволяє провести комплексне дослідження системи управління ризикостійкістю підприємства, а також оцінити ступінь впливу ризику на реалізацію стратегії стійкого розвитку підприємства, що сприятиме успішному розвитку підприємств у майбутньому періоді.

Отриманий в результаті діагностики показник ризикостійкості вимірюється у відсотках. Критерій діагностування даного показника наступний: чим вище значення показника, тим в меншій мірі підприємство є ризиконе захищеним. Отримане значення також рекомендовано порівняти з середньогалузевим та значенням відповідного показника по підприємствах-лідерах.

Література

1. Захаркін О. О. Оцінка ризикостійкості підприємства при управлінні його інноваційним розвитком / Захаркін О. О. // Економічний простір. – 2015. – № 98. – С. 165-176.

2. Зубова, Л. В. Анализ и оценка хозяйственных рисков на основе использования существующих методов / Л. В. Зубова // Мировой финансовый кризис: причины, проблемы, пути преодоления : материалы Международной научно-практической конференции [Текст]. – Ставрополь: ООО «Альфа-Принт», 2011. – С. 68–74.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

С.Ю.Кулакова, к.е.н., доцент

Ю.С.Ушакова, студентка

*Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

На сьогоднішній день на успіх процесу діяльності в цілому та, зокрема, економічного розвитку сучасних підприємств в Україні значний вплив чинить рівень забезпечення їхньої фінансово-економічної безпеки. У загальному розумінні вона являє собою убезпечення діяльності підприємства від впливу на нього певних негативних факторів зовнішнього середовища, а також здатність